Міністерство освіти і науки України
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Факультет морського права
кафедра адміністративного та конституційного права

Код РНПД _____

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор з НПР
_____ Слободян С. О.
«14» 11 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА: МІЖНАРОДНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

PROGRAM OF DISCIPLINE
MIGRATION POLICY: INTERNATIONAL AND DOMESTIC EXPERIENCE

рівень вищої освіти _____ Бакалавр _____
(перший (бакалаврський) / другий (магістерський))

тип дисципліни _____ Вибіркова _____
обов'язкова / вибіркова

мова викладання _____ Українська _____
українська / англійська

Миколаїв – 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни **«Міграційна політика: міжнародний та вітчизняний досвід»** являється вибірковою дисципліною навчального процесу студентів, які здобувають ступінь вищої освіти «Бакалавр».

«5» 11 2024 року, 21с.

Розробник: БОРТНИК Н. П., докт. юрид. наук, професор, в.о. зав. кафедри адміністративного та конституційного права _____

Проєкт робочої навчальної дисципліни **«Міграційна політика: міжнародний та вітчизняний досвід»** узгоджено з гарантом освітньої програми.
Гарант освітньої програми «ПРАВО» – Ломжець Ю.В., доцент, кандидат політичних наук _____

Проєкт робочої навчальної дисципліни **«Міграційна політика: міжнародний та вітчизняний досвід»** розглянуто на засіданні кафедри адміністративного та конституційного права.
Протокол № 4 від «21» 11 2024 року.
В.о. зав. кафедри адміністративного та конституційного права – БОРТНИК Надія Петрівна, професор, доктор юридичних наук _____

Проєкт робочої навчальної дисципліни **«Міграційна політика: міжнародний та вітчизняний досвід»** розглянуто Навчально-методичною комісією факультету Морського права.
Протокол № 4 від «26» 11 2024 року.
Голова – Бараненко Д.В., доктор юридичних наук, професор _____

Проєкт робочої навчальної дисципліни **«Міграційна політика: міжнародний та вітчизняний досвід»** погоджено з навчальним відділом НУК імені адмірала Макарова
Голова відділу – Лабарткава А.В. _____

Проєкт робочої навчальної дисципліни **«Міграційна політика: міжнародний та вітчизняний досвід»** розглянуто Навчально-методичною радою НУК імені адмірала Макарова.
Протокол № 9 від «27» 11 2024 року.

Голова НМР НУК – _____ Сергій СЛОБОДЯН

© НУК, 2024

ЗМІСТ

Вступ……..…....4
1. Опис навчальної дисципліни……..5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни…….6
3. Передумови для вивчення дисципліни……..6
4. Очікувані результати навчання……..6
5. Програма навчальної дисципліни……..6
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання
та методи їх демонстрування ……10
7. Форми поточного та підсумкового контролю……12
8. Критерії оцінювання результатів навчання……16
9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких
передбачає навчальна дисципліною……16
10. Рекомендовані джерела інформації……...…17

ВСТУП

Анотація

Навчальна дисципліна «Міграційна політика: міжнародний та вітчизняний досвід» є дисципліна вільного вибору студента, яка забезпечує отримання спеціальних компетентностей, визначених освітньою програмою та дисциплінами вільного вибору.

Завданням вивчення навчальної дисципліни «Міграційна політика: міжнародний та вітчизняний досвід» є засвоєння базових знань про основні засади міграційної політики України, а також тенденції формування і реалізації міграційної політики у провідних державах Європи та світу. При вивченні цього курсу студенти повинні: засвоїти сутність основних понять, що стосуються міграції населення; орієнтуватись у видах міграцій, класифікації міграційних процесів та у законодавстві, що регламентує питання міграційних переміщень в Україні та світі; ознайомитись з питаннями відповідальності за порушення правил, встановлених у сфері міграції.

Вивчення дисципліни «Міграційна політика: міжнародний та вітчизняний досвід» передбачає поглиблений аналіз міжнародних норм у сфері міграції, діяльності міжнародних організацій у сфері міграції та органів, що забезпечують формування та реалізацію міграційної політики в Україні, підходів до розуміння ключових категорій у сфері міграції: «імміграція», «еміграція», «трудова міграція», «вимушена міграція», «нелегальна міграція», «міжнародна міграція», «реадмісія», «примусове повернення», «видворення», «іноземці», «особи без громадянства» тощо.

Матеріали курсу орієнтовані на розвиток критичного мислення, формування творчого підходу до ключових проблем юридичної науки та основних положень щодо забезпечення міграційної політики держави.

Ключові слова: міграція, імміграція, еміграція, трудова міграція, вимушена міграція, нелегальна міграція, міжнародна міграція, реадмісія, видворення, іноземці, апатриди, біпатриди, міграційна політика, міжнародні організації у сфері міграції.

Abstract

The study discipline "Migration policy: international and domestic experience" is a discipline of the student's free choice, which ensures the acquisition of special competencies determined by the educational program and disciplines of free choice.

The task of studying the educational discipline «Migration policy: international and domestic experience» is to acquire basic knowledge about the basic principles of the migration policy of Ukraine, as well as trends in the formation and implementation of migration policy in the leading countries of Europe and the world. When studying this course, students should: master the essence of basic concepts related to population migration; orient yourself in the types of migrations, the classification of migration processes and in the legislation regulating migration movements in Ukraine and the world; familiarize yourself with the issues of responsibility for violating the rules established in the field of migration.

The study of the discipline «Migration policy: international and domestic experience» involves an in-depth analysis of international norms in the field of migration, the activities of international organizations in the field of migration and bodies that ensure the formation and implementation of migration policy in Ukraine, approaches to understanding key categories in the field of migration: «immigration», «emigration», «labor migration», «forced migration», «illegal migration», «international migration», «readmission», «forced return», «expulsion», «foreigners», «stateless persons», etc.

The course materials are focused on the development of critical thinking, the formation of a creative approach to the key problems of legal science and the main provisions on ensuring the migration policy of the state.

Key words: migration, immigration, emigration, labor migration, forced migration, illegal migration, international migration, readmission, expulsion, foreigners, stateless, bistateless, migration policy, international organizations in the field of migration.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td colspan="2">денна форма навчання / заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 5</td><td rowspan="3">Галузь знань
_____
(шифр і назва)</td><td colspan="2">Вибіркова 2*</td></tr>
<tr><td>Модулів – 1</td><td colspan="2" rowspan="2">Рік підготовки: 2й</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 5</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Електронна адреса РПНД на сайті Університету –</td><td rowspan="4">Спеціальність
_____
(код та найменування)

Освітня програма
_____
(найменування)</td><td colspan="2">Семестр: 3й</td></tr>
<tr><td>Лекцій (денна)</td><td>Лекцій (заочна)</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Індивідуальне науково-дослідне завдання _____</td><td>30 год.</td><td>14 год.</td></tr>
<tr><td>Практичні, семінарські (денна)</td><td>Практичні, семінарські (заочна)</td></tr>
<tr><td>Загальна кількість годин – 150 годин</td><td>30 год.</td><td>14 год.</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 4;

самостійної роботи студента – 6;</td><td rowspan="5">Освітній рівень: перший(бакалаврський)</td><td>Самостійна робота (денна)</td><td>Самостійна робота (заочна)</td></tr>
<tr><td>90 год.</td><td>122 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальні завдання: –</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю:
Залік</td></tr>
<tr><td colspan="2">Форма контролю:
Поточний – комбінований.
Підсумковий – усний.</td></tr>
</table>

2. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу «Міграційна політика: міжнародний та вітчизняний досвід» – є поглиблення студентами теоретичних і практичних знань у сфері правового забезпечення питань міграції населення, досвіду що вироблений міжнародною спільнотою у цій сфері, доцільності його використання з метою удосконалення внутрішньо-організаційної управлінської діяльності органів і служб, які уповноважені на реалізацію міграційної політики України, шляхом забезпечення правового статусу іноземців та осіб без громадянства, створення умов для повернення українських трудових мігрантів, а також протидії нелегальній міграції та нейтралізації її негативного впливу на національну безпеку.

Завданнями навчальної дисципліни є формування у студентів знань, вмінь та навичок, відносно управління міграційними потоками, що виникають в країнах-донорах та країнах-реципієнтах в сучасних умовах розвитку суспільства, міграційної політики України та зарубіжних країн, а також характеристиці основних завдань та функцій, які покладаються на органи і служби, що здійснюють свої повноваження у міграційній сфері.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумови для вивчення відсутні.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких результатів навчання:

– Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв’язання.

– Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів різних джерел.

– Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

– Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

– Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1.

Змістовий модуль №1. Теоретико-правові аспекти міжнародного регулювання міграційними процесами.

Тема 1. Міграційні процеси: поняття, категорії, сутнісні характеристики та види.
Основна література: [40-43; 54; 68]

Тема 2. Міграційна політика – індикатор мінливості сучасного світу. Вплив глобалізаційних процесів на зміни в міграційній політиці розвинутих країн.
Основна література: [44; 54; 65; 71]

Тема 3. Генеза міграційного законодавства: міжнародні та національні особливості.
Основна література: [40-44; 54; 55; 68]

Змістовий модуль №2. Правове забезпечення реалізації міграційної політики України.

Тема 4. Міграційна політика держави – одна із засад забезпечення національної безпеки.
Основна література: [44; 54; 54]
Тема 5. Основні періоди розвитку міграційного законодавства України.
Основна література: [40-43; 54; 68]
Тема 6. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні.
Основна література: [40; 54; 59-63]

Змістовий модуль 3. Місце та роль інституту біженців у структурі світового міграційного процесу.

Тема 7. Еволюція поняття «статус біженця». Характер правової системи зарубіжних країн щодо надання статусу біженця.
Основна література: [40; 42; 54; 59]
Тема 8. Принципи правового регулювання статусу біженців у міжнародному праві.
Основна література: [42; 51; 54]
Тема 9. Діяльність міжнародних інституцій у сфері захисту прав біженців.
Основна література: [42; 51; 54]

Змістовий модуль 4. Трудова міграція в контексті загальносвітових міграційних процесів.

Тема 10. Поняття та сутнісні характеристики трудової міграції як соціально-трудової мобільності населення.
Основна література: [44; 53; 54]
Тема 11. Політика зайнятості в країнах ЄС. Законодавче забезпечення процесів трудової міграції в європейських державах.
Основна література: [44; 53; 54; 71]
Тема 12. Правовий статус українських трудових мігрантів та стан дотримання їхніх прав і свобод.
Основна література: [6; 8; 44; 53; 54]

Змістовий модуль 5. Органи і служби у механізмі забезпечення міграційних процесів в Україні.

Тема 13. Правова основа, повноваження та функції Державної міграційної служби України.
Основна література: [9; 10; 54]
Тема 14. Діяльність Державної прикордонної служби України та інших правоохоронних органів щодо протидії нелегальній міграції.
Основна література: [13; 29-31; 34-37; 54; 56]
Тема 15. Особливості правового регулювання видворення та реадмісії нелегальних мігрантів. Відповідальність іноземців та осіб без громадянства за порушення міграційного законодавства.
Основна література: [33; 40; 49; 54-55; 58]

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					**Заочна форма**				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	пр	лаб	с.р.		лек	пр	лаб	с.р.
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**
Модуль 1.										
Змістовий модуль 1. Теоретико-правові аспекти міжнародного регулювання міграційними процесами.										
Тема 1. Міграційні процеси: поняття, категорії, сутнісні характеристики та види.	**10**	2	2		6	**10**	1			9
Тема 2. Міграційна політика – індикатор мінливості сучасного світу. Вплив глобалізаційних процесів на зміни в міграційній політиці розвинутих країн.	**10**	2	2		6	**10**		1		9
Тема 3. Генеза міграційного законодавства: міжнародні та національні особливості.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Разом за змістовим модулем 1	**30**	**6**	**6**		**18**	**30**	**2**	**2**		**26**
Змістовий модуль 2. Правове забезпечення реалізації міграційної політики України.										
Тема 4. Міграційна політика держави – одна із засад забезпечення національної безпеки.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Тема 5. Основні періоди розвитку міграційного законодавства в Україні.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Тема 6. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Разом за змістовим модулем 2	**30**	**6**	**6**		**18**	**30**	**3**	**3**		**24**
Змістовий модуль 3. Місце та роль інституту біженців у структурі світового міграційного процесу										
Тема 7. Еволюція поняття «статус біженця». Характер правової системи зарубіжних країн щодо надання статусу біженця.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Тема 8. Принципи правового регулювання статусу біженців у міжнародному праві.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Тема 9. Діяльність міжнародних інституцій у сфері захисту прав біженців.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Разом за змістовим модулем 3	**30**	**6**	**6**		**18**	**30**	**3**	**3**		**24**
Змістовий модуль 4. Трудова міграція в контексті загальносвітових міграційних процесів.										
Тема 10. Поняття та сутнісні характеристики трудової міграції як соціально-трудової мобільності населення.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Тема 11. Політика зайнятості в країнах ЄС. Законодавче забезпечення процесів трудової міграції в європейських державах.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8

Тема 12. Правовий статус українських трудових мігрантів та стан дотримання їхніх прав і свобод.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Разом за змістовим модулем 4	**30**	**6**	**6**		**18**	**30**	**3**	**3**		**24**
Змістовий модуль 5. Органи і служби у механізмі забезпечення міграційних процесів в Україні										
Тема 13. Правова основа, повноваження та функції Державної міграційної служби України.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Тема 14. Діяльність Державної прикордонної служби України та інших правоохоронних органів щодо протидії нелегальній міграції.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Тема 15. Особливості правового регулювання видворення та реадмісії нелегальних мігрантів. Відповідальність іноземців та осіб без громадянства за порушення міграційного законодавства.	**10**	2	2		6	**10**	1	1		8
Разом за змістовим модулем 5	**30**	**6**	**6**		**18**	**30**	**3**	**3**		**24**
Усього годин	**150**	**30**	**30**		**90**	**150**	**14**	**14**		**122**

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Поняття та зміст термінів, що характеризують міграційні процеси.	2	-
2	Особливості міграційної політики розвинутих держав світу та вплив на них глобалізаційних процесів.	2	1
3	Історичні зміни у законодавстві, що регламентує міграцію в зарубіжних країнах та Україні.	2	1
4	Формування міграційної політики України у контексті сучасних викликів та загроз.	2	1
5	Тенденції щодо розвитку міграційного законодавства в Україні в контексті міжнародних міграційних переміщень населення.	2	1
6	Особливості правового статусу іноземців та осіб без громадянства в Україні.	2	1
7	Норми міжнародного права, що регламентують правовий статус біженців	2	1
8	Законодавче забезпечення та практична реалізація прав біженців в Україні.	2	1
9	Формування спеціалізованих міжнародних органів щодо надання допомоги біженцям.	2	1
10	Сучасні тенденції міжнародної трудової міграції.	2	1
11	Організаційно-правові питання участі України у міжнародно-правовому регулюванні праці	2	1
12	Взаємозв'язокміж демографічною ситуацією у світі та трудовою міграцією.	2	1
13	Державна міграційна служба як центральний орган виконавчої влади у сфері міграції.	2	1
14	Повноваження правоохоронних органів щодо протидії нелегальній міграції.	2	1
15	Міжнародно-правова та внутрішньодержавна регламентація реадмісії нелегальних мігрантів.	2	1
	Разом	**30**	**14**

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної та заочної форми навчання:

- підготовка до лекційних занять – **2 години на 1 лекцію;**
- підготовка до практичних занять – **2 години на 1 заняття;**
- підготовка і написання рефератів – **5 годин на 1 роботу;**
- написання МКР – **3 години на 1 роботу;**
- підготовка до заліку – **15 години на залік**.

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до лекцій	**30**	**14**
2	Підготовка до практичних занять	**30**	**14**
3	Виконання МКР	**15**	**–**
4	Виконання КР	**–**	**79**
5	Підготовка до заліку	**15**	**15**
	Разом	**90**	**122**

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ, ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ТА МЕТОДИ ЇХ ДЕМОНСТРУВАННЯ

Методи навчання – способи, якими забезпечується набуття здобувачами відповідних компетенцій через засвоєння програмного матеріалу та активізацію навчального процесу, а саме:

для всіх видів занять:

● робота з літературою – опрацювання різних видів джерел, спрямоване на формування нових знань, їх закріплення, вироблення вмінь і навичок та реалізацію контрольно-корекційної функції в умовах формальної, неформальної та інформальної освіти;

● пояснення – словесне розкриття причинно-наслідкових зв’язків і закономірностей у розвитку природи, людського суспільства і людського мислення;

● дискусія – обмін поглядами щодо конкретної проблеми з метою набуття нових знань, зміцнення власної думки, формування вміння її обстоювати;

● диспут – цілеспрямоване зіставлення різних поглядів на наукову чи суспільну проблематику з метою формування у здобувачів оцінних суджень, зміцнення світоглядних позицій;

● демонстрування – наочно-чуттєве ознайомлення здобувачів з явищами, процесами, об’єктами в їх природному вигляді;

для лекційних занять:

● лекція – усний виклад навчального матеріалу, який характеризується великим обсягом, складністю логічних побудов, сконцентрованістю розумових образів, доведень і узагальнень;

● бесіда – питально-відповідний метод, завдання якого – спонукати здобувачів до актуалізації відомих і засвоєння нових знань шляхом самостійних роздумів, висновків і узагальнень; різновиди бесіди: репродуктивні (спрямовані на відтворення

раніше засвоєного матеріалу), катехізичні (передбачають точне відтворення формулювань, запам’ятовування відповідей), евристичні (підводять здобувачів до самостійних висновків);

● ілюстрування – показ та сприйняття предметів, процесів і явищ у їх символьному зображенні за допомогою плакатів, карт, портретів, фотографій, схем, репродукцій, звукозаписів тощо;

● відеометод – використання відеоматеріалів для активізації наочно-чуттєвого сприймання; забезпечує більш легке і міцне засвоєння знань в їх образно-понятійній цілісності та емоційній забарвленості;

для практичних, лабораторних та семінарських занять:

● вправа – планомірне, організоване, повторне виконання дій із метою оволодіння ними або підвищення їх якості;

● практична робота – метод поглиблення і закріплення теоретичних знань та перевірки наукових висновків; дидактична гра – спеціально створена ситуація (модель реальності) для формування певних практичних навичок та умінь;

● спостереження – тривале цілеспрямоване сприймання об’єктів чи явищ із фіксацією змін, які в них відбуваються, і виявлення на цій основі внутрішніх зв’язків і залежностей, розкриття сутності явищ;

● методи контролю і самоконтролю:

● фронтальне опитування;

● контрольні роботи, твори, диктанти, письмові заліки;

● контрольні тестові роботи програмованого типу (перелік запитань і можливі варіанти відповідей).

Альтернативно може застосовуватися наступна класифікація методів навчання:

● пояснювально-ілюстративний метод – повідомлення готової інформації різними засобами (словесними, наочними, практичними) та усвідомлення і запам'ятовування цієї інформації здобувачами;

● репродуктивний метод – відтворення здобувачем способів діяльності за визначеним викладачем алгоритмом;

● проблемного викладу – постановка викладачем перед здобувачами проблеми і визначення шляхів її розв’язання з приховуванням можливих пізнавальних суперечностей;

● частково-пошуковий – метод, за якого певні елементи знань повідомляє викладач, а частину здобувачі здобувають самостійно, відповідаючи на поставлені запитання чи розв’язуючи проблемні завдання;

● дослідницький – творче застосування знань, оволодіння методами наукового пізнання, формування досвіду самостійного наукового пошуку.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів вивчення матеріалу дисципліни є:

– усні відповіді;

– виконання практичних завдань;

– контрольні роботи;

– стандартизовані тести;

– реферати, есе;

– інші види індивідуальних та групових завдань;
– залік.

7. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

В процесі викладання навчальної дисципліни **«Міграційна політика: міжнародний та вітчизняний досвід»** передбачено проведення поточного та підсумкового контролів.

Поточний контроль проводиться на семінарському (практичному) занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання модульних контрольних робіт.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Підсумковий контроль проводиться шляхом складання студентами в ІІІ-му семестрі заліку з дисципліни **«Міграційна політика: міжнародний та вітчизняний досвід»**. При цьому, студент який отримав 60 балів під час поточного контролю, за його бажанням може бути звільнений від заліку і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю і оцінки заліку, де студент може набрати до 40 балів. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. Так, під час поточного контролю студент може набрати до 60 балів шляхом отримання проміжних оцінок. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру (відповіді на семінарських заняттях, написання та захист рефератів, виконання МКР). Питома вага заліку в загальній системі оцінок **– 40 балів.**

Право здавати залік надається студенту, якій з урахуванням максимальних балів поточного контролю набирає не менше **60 балів**. Якщо студент набрав меншу кількість балів, то добрати необхідну кількість балів студент може за рахунок виконання індивідуальних завдань та поточного тестування або відпрацювання пропущених занять з відповідних тем курсу.

Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок і оцінки заліку.

Критерії оцінювання результатів навчання на семінарських заняттях

Відповіді на семінарах (бали)	Критерії оцінювання
1	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки.
0,75	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
0,5	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.
0,25	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовується невірна термінологія.
0,1	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована.
0	Студент не дає відповіді.

Критерії оцінювання написання та захисту рефератів

Критерії оцінювання	Бали

Оформлення реферату (титульний лист, план, література та ін.).	**1**
Структурованість роботи (наявність чіткого, послідовного, логічного плану структури).	**1**
Чітке визначення **актуальності теми**, що висвітлюються у рефераті.	**1**
Змістовність основного тексту (широта і повнота висвітлення теми реферату в пунктах плану: питання, яке в ньому розглядається, викладене послідовно, логічно; текст повинен бути інформативним, об8єктивно передавати інформацію, відрізнятися повнотою викладу, а також коректно оцінювати матеріал, що міститься в першоджерелі).	**5** Виконання від 90 % – 100% вимог – 5 балів Виконання 70% – 89% вимог – 4 бали Виконання 55% – 69% вимог – 3 бали Виконання 30% – 54% вимог – 2 бали Виконання менше 30% вимог – 1 бал
Бібліографія роботи (список використаної наукової літератури повинен містити мінімум 6 джерел, відповідає сучасним правилам оформлення бібліографії).	**1**
Наявність емпіричної частини (висновки гуртуються на результатах проведеного дослідження, викладені з чітким формулюванням авторської позиції)	**2** Виконання від 50 % – 100% вимог – 2 бали Виконання менше 50% вимог – 1 бал
Захист реферату (вміння стисло, логічно і повно доповісти про результати дослідження).	**4** Виконання від 80 % – 100% вимог – 4 бали Виконання 65% – 79% вимог – 3 балів Виконання 50% – 64% вимог – 2 балів Виконання 30% – 49% вимог – 1 бал
Усього	**15**

Критерії оцінювання виконання модульних контрольних робіт (далі – МКР)

В процесі викладання навчальної дисципліни **«Міграційна політика: міжнародний та вітчизняний досвід»** передбачено проведення двох контрольних заходів, на яких студенти пишуть 5 МКР, де кожна оцінюється до 6 балів.

В свою чергу, кожна МКР складатися із: тестових завдань, теоретичних понять та теоретичних запитань та/або задачі чи завдання.

Кожне тестове завдання складається з 4 тестів. Кожний варіант завдання має тільки одну правильну відповідь. За правильну відповідь нараховується 0,5 балів (разом 2 бали за всі правильні відповіді). За невірну відповідь бали не нараховуються.

В МКР дається 1 визначення і одне теоретичне питання або задача чи завдання:

– За правильне визначення поняття нараховується 2 бали.

– За відповідь на теоретичне питання та/або розв’язання задачі чи виконання завдання студент може отримати до 2 балів.

Відповідь на теоретичне питання або розв’язання задачі чи виконання завдання (бали)	**Критерії оцінювання**
2	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію та аргументовані висновки.
1,5–1,9	Відповідь частково правильна, містить декілька неточностей і недостатньо обґрунтована.
1–1,4	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок.
до 1	Відповідь взагалі не вірна та не обґрунтована.
0	Студент взагалі не розуміє питання та не дає відповіді.

Розрахунок балів за написання МКР

Вид завдання	**Максимальна кількість балів**
Тести	1х2 бали = 2 бали
Визначення поняття	1х2 бали = 2 бали
Теоретичне питання або розв’язання задачі	1х2 бали = 2 бали
Всього	**6 балів**

Розподіл балів, які отримують студенти під час МКР:

Змістовий модуль № 1	Змістовий модуль № 2	Змістовий модуль № 3	Змістовий модуль № 4	Змістовий модуль № 5	Сума
Т1-Т3	Т4-Т6	Т7-Т9	Т10-Т12	Т13-Т15	30
6	6	6	6	6	

Т1 – Т15 – відповідні теми змістовних модулів.

Критерії оцінювання виконання КР

Виконання студентами заочної форми навчання контрольної роботи (далі – КР) оцінюється до 55 балів і є їх допуском до заліку.

Контрольна робота складається із чотирьох типів індивідуальних завдань:

1. Складання термінологічного словнику з дисципліни «Міграційна політика: міжнародний та вітчизняний досвід». Словник повинен містити мінімум 10 основних понять. За правильне визначення поняття нараховується 1 бал, за неправильне – бали не нараховуються. Так, за написання 10-ти правильних понять можна отримати 10 балів.

2. Відповідь на 2 теоретичні питання. Теоретичне питання виконується письмово, в обсязі, необхідному для надання обґрунтованої відповіді з посиланням на статті нормативно-правових актів, які використовувалися. За кожну правильну відповідь на теоретичне питання нараховується до 5 балів.

Відповідь на теоретичне питання (бали)	Критерії оцінювання
5	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію та аргументовані висновки.
4	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна, однак допущені несуттєві помилки та неточності.
3	Відповідь частково правильна, містить декілька неточностей і недостатньо обґрунтована.
2	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія.
1	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок.
до 1	Відповідь взагалі не вірна та не обґрунтована.
0	Студент взагалі не розуміє питання та не дає відповіді.

Так, кожну правильну відповідь на теоретичне питання, в цілому, можна отримати 10 балів.

3. Складання зразка (проєкту) процесуального документа. Зразок процесуального документа з дотриманням всіх законодавчих вимог (протоколу, постанови, скарги тощо) передбачає опрацювання відповідного нормативного матеріалу. За правильне складання процесуального документа нараховується до 10 балів.

Бали	Критерії оцінювання
10	Процесуальний документ складений з дотриманням всіх законодавчих вимог до цього виду документів.
8-9	Процесуальний документ складений з дотриманням всіх законодавчих вимог, однак допущені несуттєві помилки та неточності в документі.
6-7	Процесуальний документ складений частково правильно, однак містить неточності.
4-5	Процесуальний документ має декілька суттєвих помилок.
1-3	Процесуальний документ містить значну кількість суттєвих помилок.
0	Процесуальний документ взагалі складений неправильно.

4. Рішення задачі. Рішення задачі виконується письмово, в обсязі, необхідному для надання обґрунтованої відповіді з посиланням на відповідні статті

нормативно-правових актів, які використовувалися. За правильне рішення задачі нараховується до 10 балів.

Рішення задачі (бали)	Критерії оцінювання
10	Рішення правильне, повне, логічне, містить аналіз, систематизацію та аргументовані висновки.
8-9	Рішення в цілому правильне, достатньо повне, логічне, однак допущені несуттєві помилки та неточності.
6-7	Рішення частково правильне, містить неточності і недостатньо обґрунтоване.
4-5	Рішення має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія.
2-3	Рішення містить значну кількість суттєвих помилок.
до 1	Рішення взагалі не вірне та не обґрунтоване.
0	Студент взагалі не розуміє задачу.

5. Написання та захист реферату (реферат виконується і здається разом з КР). За написання і захист реферату нараховується до 15 балів. Критерії написання та захисту рефератів наведені вище.

Критерії оцінювання результатів за виконання інших завдань

Вид завдання	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	**Заочна форма**
Участь (відповіді) на семінарських заняттях	15х1 бал = 15 балів	5х1 бал = 5 балів
Написання і захист реферату	1х15 балів = 15 балів	–
Виконання КР	–	1х55 балів = 55 балів
Поточний модульний контроль (виконання МКР)	5х6 балів = 30 балів	–
Всього	**60**	**60**

Критерії оцінювання заліку

Під час складання заліку студенти відповідають на заліковий білет, який вони вибрали власноруч.

Кожен заліковий білет містить три контрольні питання. Відповідь на кожне питання залікового білету оцінюється до 13,3-13,4 балів. Тобто після складання заліку студент може отримати до 40 балів, які додаються до суми балів, отриманої під час поточний контролю відповідного семестру.

Критерії відповіді на одне питання залікового білету

Відповідь на питання (бали)	Критерії оцінювання
12–(13,3-13,4)	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію та аргументовані висновки.
9–11	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна, однак допущені несуттєві помилки та неточності.
6-8	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.
3-5	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія.
1-2	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок та не обґрунтована
0	Студент взагалі не розуміє питання та не дає відповіді.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	Т1-Т3	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**3**	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**1**
		Виконання МКР № 1	**6**		
ЗМ 2	Т4-Т6	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**3**	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**1**
		Написання і захист реферату	**15**		
		Виконання МКР № 2	**6**		
ЗМ 3	Т7-Т9	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**3**	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**1**
		Виконання МКР № 3	**6**		
ЗМ 4	Т10-Т12	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**3**	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**1**
		Виконання МКР № 4	**6**		
ЗМ 5	Т13-Т15	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**3**	Участь (відповіді) на семінарських заняттях	**1**
		Виконання МКР № 5	**6**	Виконання КР	**55**
Підсумковий контроль		Залік	**40**	Залік	**40**
Сума			**100**		**100**

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

1. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Міграційна політика: міжнародний та вітчизняний досвід» для здобувачів вищої освіти.

2. Наповненість групи «Міграційна політика: міжнародний та вітчизняний досвід» в месенджері «Viber», «Telegram» для дистанційного навчання електронним варіантом КК України, КПК України, ЦК України, ЦПК України, КАС України, КУпАП України, лекціями та навчальними посібниками з відповідних юридичних дисциплін.

3. Наочні засоби: офіційний веб-сайт Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Державної міграційної служби України, Державної прикордонної служби України, СБУ, прокуратури та інших органів державної влади, а також слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint, зал судових засідань (ауд. 303).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

Нормативно-правові акти.

1. Акт проголошення незалежності України. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 38. Ст. 502.
2. Декларація про державний суверенітет України. Декларація від 16.07.1990 № 55–XII. *Відомості Верховної Ради УРСР* від 31.07.1990. № 31. Ст. 429.
3. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. (із змін. та допов.).
4. Європейська Конвенція про громадянство. Міжнародний договір від 6 листопада 1997 року. *Бюлетень законодавства і юридичної практики України*. 2001. № 11: Законодавство України про громадянство.
5. Європейська конвенція про захист прав людини і основних свобод від 04.11.1950 р. *Зб. договорів Ради Європи*. К.: Парлам. вид-во, 2000. С. 27–45.
6. Загальна декларація прав людини. Декларація, Міжнародний документ від 10.12.1948. *Голос України*. 10.12.2008. № 236.
7. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.
8. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: Прийнято 16 грудня 1966 року Генеральною Асамблеєю ООН. Док. ООН A/RES/2200 A (XXI) (Міжнародний пакт ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР N 2148-VIII (2148-08) від 19.10.73 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text
9. Положення про Державну міграційну службу України. Постанова Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 року. № 360. URL: www.rada.gov.ua
10. Положення про Міністерство внутрішніх справ. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 878. URL: www.rada.gov.ua
11. Положення про Національну поліцію. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 жовтня 2015 року № 877. URL: www.rada.gov.ua
12. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 грудня 1993 № 3781-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 11. Ст. 50.
13. Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 3 квітня 2003 р. № 661-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 27. Ст. 208.
14. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 32. Ст. 314.
15. Про загальну структуру і чисельність Міністерства внутрішніх справ України: Закон України від 10 січня 2002 № 2925-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 16. Ст. 115.
16. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. Ст. 2056.
17. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06 грудня 2019 № 361-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 25. Ст. 171.
18. Про захист персональних даних: Закон України від 1 червня 2010 року № 2297-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 34. Ст. 481.

19.Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними. Закон України від 15 лютого 1995 р. № 62/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 10. Ст. 62.
20.Про здійснення правосуддя та кримінального провадження у зв'язку з проведенням антитерористичної операції: Закон України від 12 серпня 2014 № 1632-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 39. Ст. 2009.
21.Про контррозвідувальну діяльність. Закон України від 26 грудня 2002 № 374-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 12. Ст. 89.
22.Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 р. № 1906-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст. 540.
23.Про Національне антикорупційне бюро. Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1698-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 47. Ст. 2051.
24.Про Національне центральне бюро Інтерполу. Постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 1993 р. № 220. URL: www.rada.gov.ua
25.Про Національну поліцію. Закон України від 2 липня 2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.
26.Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30 червня 1993 № 3341-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 35. Ст. 358.
27.Про Раду національної безпеки і оборони України. Закон України від 5 березня 1998 № 183/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 35. Ст. 237.
28.Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020. URL: https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037
29.Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22 червня 2000 р. № 1835-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 40. Ст. 338.
30.Порядок надання Державній прикордонній службі та виконання нею доручень уповноважених державних органів щодо осіб, які перетинають державний кордон: затв. пост. Кабінету Міністрів України від 17 квіт. 2013 р. № 280. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280-2013-п
31.Положення про базу даних «Відомості про осіб, які перетнули державний кордон України»: затв. наказом Адміністрації Державної прикордонної служби України від 25 черв. 2007 р. № 472, зареєстр. в Міністерстві юстиції України 5 лип. 2012 р. за № 765/14032. *Офіц. вісн. України*. 2007. № 50. Ст. 2047.
32.Про відповідальність перевізників під час здійснення міжнародних пасажирських перевезень: назва в ред. Закону України № 2753-VI від 2 груд. 2010 р. *Офіц. вісн. України*. 2010. № 101. Ст. 3615 (із змін. та допов.).
33.Кодекс адміністративного судочинства України: в ред. Закону України від 3 жовт. 2017 р. № 2147-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 48. Ст. 436 (із змін. та допов.).
34.Про прикордонний контроль: Закон України від 05.11.2009 р. № 1710-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 6. Ст. 46.

35.Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15.04.2014 р. № 1207-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 26. Ст. 892.
36.Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання правового режиму на тимчасово окупованій території України: Закон України від 21 квітня 2022 року № 2217-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2217-20#n173
37.Про прикордонний режим: постанова Кабінету Міністрів України від 27 липня 1998 року № 1147. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-98-%D0%BF#Text
38.Про затвердження Порядку встановлення особливого режиму в'їзду і виїзду, обмеження свободи пересування громадян, іноземців та осіб без громадянства, а також руху транспортних засобів в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан: постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1455. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1455-2021-%D0%BF#Text
39.Деякі питання визначення правового режиму на тимчасово окупованій території: постанова Кабінету Міністрів України від 15.09.2023 р. № 1000. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1000-2023-%D0%BF#n26
40.Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22 вересня 2011 року № 3773-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 19–20. Ст. 179.
41.Про імміграцію: Закон України від 7 червня 2001 року № 2491-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 41. Ст. 197.
42.Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 8 липня 2011 року № 3671-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 16. Ст. 146.
43.Про громадянство України» від 18 січня 2001 року № 2235-III. *Відомості Верховної Ради України.* 2001. № 13. Ст. 65.
44.Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року: розпорядження Кабінету Міністрів України № 482-р від 12 липня 2017 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/482-2017-%D1%80#Text
45.Про службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 року № 2229-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. Ст. 382.
46.Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України від 20 листоп. 2012 р. № 5492-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 51. Ст. 716 (із змін. та допов.).
47.Протокол проти незаконного ввозу мігрантів по суші, морю і повітрю, що доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності: прийн. резолюц. 55/25 Ген. Асамблеї від 15 листоп. 2000 р. *Офіц. вісн. України*. 2006. № 14. Ст. 1058.
48.Щодо загальних стандартів і процедур, що підлягають застосуванню в державах-членах для повернення незаконно перебуваючих громадян третіх країн: Директива Європейського Парламенту і Ради № 2008/115/ЄС від 16.12.2008. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_944
49.Інструкція про примусове повернення і примусове видворення з України іноземців та осіб без громадянства: у ред. наказу МВС України і Служби безпеки України від

22 січ. 2018 р. № 38/77, зареєстр. в Міністерстві юстиції України 24 квіт. 2018 р. за № 482/31934. *Офіц. вісн. України*. 2018. № 42. Ст. 1518 (із змін. та допов.).
50.Про судову практику розгляду спорів щодо статусу біженця та особи, яка потребує додаткового або тимчасового захисту, примусового повернення і примусового видворення іноземця чи особи без громадянства з України та спорів, пов'язаних із перебуванням іноземця та особи без громадянства в Україні: пост. Пленуму Вищого адміністративного суду в ред. від 16 берез. 2012 р. № 3 URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0003760-12 (із змін. та допов.).
51.Декларація про права людини щодо осіб, які не є громадянами країни, в якій вони проживають : прийнята рез. 40/144 ГА ООН від 13 груд. 1985 р. *Права людини і професійні стандарти для юристів в документах міжнародних організацій*. Амстердам–Київ, 1996. С. 123–126.
52.Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту державного кордону України: Закон України від 24 лютого 2023 року № 2952-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2023. № 61. Ст. 199.
53.Про зовнішню трудову міграцію: Закон України від 5 листопада 2015 року № 761-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 49–50. Ст. 463.

Наукова та навчально-методична література:
54.Міграційне право України: навч. посіб. / [Сопільник Р. Л., Ковалів М. В., Єсімов С. С. та ін.]. Львів: СПОЛОМ, 2023. 260 с.
55.Курилюк Ю. Б., Олійник С. М. Реадмісія нелегальних мігрантів (міжнародно-правова і внутрішньодержавна регламентація). Монографія. Київ: ВД «Дакор», 2023. 428 с.
56.Курилюк Ю. Б. Державний кордон і правопорядок (законодавство, теорія, практика). Монографія. Київ: ВД «Дакор», 2020. 446 с.
57.Ганьба О. Б. Правові відносини у сфері прикордонної безпеки України: теоретичні і прикладні проблеми. Монографія. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2020. 448 с.
58.Бортник Н. П. Реадмісія як особливий інструмент для вирішення питань протидії нелегальній міграції. *Академічні візії*. 2023. Вип. 24. Zenodo. https://doi.org/10.5281/zenodo.10159323
59.Галаз Ю. А. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства: поняття, зміст, сучасні підходи. *Академічні візії*. 2023. № 25. URL: https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1035
60.Гулак О. В., Слюсаренко С. В., Позняков С. П. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства: теоретико-правові засади. *Наукові записки*. Серія: Право. 2022. С. 191–195.
61.Чумак В. В., Бондаренко О. С. Сутність та особливості правового статусу іноземців та осіб без громадянства. *Академічні візії*. 2022. Вип. 12. URL: https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/233
62.Саадулаєв А. І. Адміністративна процесуальна правоздатність і дієздатність іноземців та осіб без громадянства: поняття та сутність. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство*. 2021. № 3. С. 124–127.
63.Стеблянко А. В., Безвін О. С. Конституційно-правовий статус іноземців в Україні та деякі особливості реалізації їхніх прав і свобод. *Молодий вчений*. 2021, листопад. № 11 (99). С. 327–331.

64.Демчик Н. П., Гринько Р. В. Строки примусового повернення й видворення іноземців та апатридів органами прикордонної служби в умовах пандемії. *Університетські наукові записки*. 2020. № 3–4 (75–76). С. 66–77.
65.Бортник Н. П., Радейко Р. І. Державне управління у сфері міграції на сучасному етапі у контексті реалізації стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року: проблеми реалізації. *Право. UA*. 2020. № 3. С. 69–74.
66.Курилюк Ю. Б. Адміністративно-правові та кримінологічні засади забезпечення правопорядку в прикордонній сфері: дис. на здобуття наук. ступеня докт. юрид. наук за спеціальностями 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право»; 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право». ВНЗ «Національна академія управління»; Класичний приватний університет. Київ–Запоріжжя, 2020. 472 с.
67.Шишкін Є. С. Особливості участі іноземців у цивільних, господарських та трудових правовідносинах (на прикладі XVIII – XX століття). *Держава та регіони*. Серія: Право. 2020. № 4 (79). Т. 2. С. 22–26.
68.Бортник Н. П., Малець М. Р. Адміністративно-правова характеристика внутрішньої міграції в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2019. Вип. 24. С. 88–95.
69.Мота А. Ф. Теорія і практика протидії нелегальній міграції органами Державної прикордонної служби України: адміністративно-правовий аспект: дис. ... докт. юрид. наук; спеціальність 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право»; Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, Національний університет «Львівська політехніка». Хмельницький, 2019. 519 с.
70.Бєлєвцева В. В. Міграційний режим перебування іноземних громадян і осіб без громадянства на території України: стан і перспективи. *Інформація і право*. 2019. № 2 (29). С. 167–171.
71.Бортник Н. П., Парпан У. М., Малець М. Р. Міграційна політика та міграційно-правова політика: порівняльний аналіз. *Європейські перспективи*. 2019. № 4. С. 60–66.

Інформаційні ресурси

72.www.president.gov.ua/ (сайт Президента України)
73.www.rada.gov.ua/ (сайт Верховної Ради України)
74.www.kmu.gov.ua/ (сайт Кабінету Міністрів України)
75. www.ccu.gov.ua/ (сайт Конституційного Суду України)
76.www.mvs.gov.ua/ (сайт Міністерства внутрішніх справ України)
77.https://dmsu.gov.ua/ (сайт Державної міграційної служби України)
78.www.npu.gov.ua (Національна поліція України)
79.https://dpsu.gov.ua/ua (сайт Державної прикордонної служби України)
80.www.minjust.gov.ua/ (сайт Міністерства юстиції України)
81.www.kfdduvs.com/lekciy/sudovi_ta_pravookhoronni_orhany/
82.www.newline.lg.ua/.../152-organizatsiya-roboti-sudovih-ta-pravooho...
83.www.textbooks.net.ua/content/view/4571/39/ (Підручники онлайн)
84.www.pravouch.com/page/orgpravo/ist/ist-22--idz-ax294--nf-5.html